Tidlig såning kan blive økologernes bedste våben mod bygfluen

Forsøg fra Sønderjylland viser markant færre angreb i vårhvede, når såmaskinen kommer tidligt i marken. Nu undersøger konsulenter fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug, om timing kan være nøglen til at sikre fremtidens økologiske brødhvede.

26. juni 2026

Udbytte og jordbearbejdning

Læsetid: 4 minutter

Specialkonsulent Lars Egelund Olsen fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug fremlagde de foreløbige resultater i forsøgene med at undgå angreb fra bygfluen i hvede, bl.a. andet ved tidlig såning. Foto: Uffe Bregendahl

UB Uffe Bregendahl Mark og stald Del

Udbytte og jordbearbejdning, Planteavl, Skade- og nyttedyr

Set fra luften var der tydelig forskel på kornet i de mange små rektangulære parceller.

Det var der også, da man gik *helt* tæt på.

En planterådgiver hev en hvedeplante op af jorden, og her sås det helt tydeligt, at 'strækningen' på planten var angrebet af bygfluer.

Og netop bygfluen – der altså også angriber hvede – var i fokus under en markvandring vest for Aabenraa.

> Bygfluens larver ødelægger strækningen i vårhveden, og vi kan se udbyttetab på op til 30 pct.
>
> *— Lars egelund Olsen, specialkonsulent, Innovationscenter for Økologisk Landbrug*

Her var en stor flok af økologiske landmænd, planterådgivere og planteforædlere på visit mellem parcellerne fra et omfattende forsøg lavet af konsulenter fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug. Bl.a. Lars Egelund Olsen fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug forklarede om de foreløbige resultater om forsøg med vårhvede.

Og ét budskab stod særligt klart:

Tidlig såning ser ud til at være det mest effektive værktøj mod bygfluer i økologisk vårhvede.

En stor del af parcellerne på marken vest for Aabenraa var tilegnet forsøg på at undgå bygflueangreb. Foto: Uffe Bregendahl

Bygfluen giver store tab

Vårhvede spiller en vigtig rolle i økologisk planteavl, fordi den kan levere den proteinkvalitet, der er nødvendig til brødmel. Det er langt vanskeligere at opnå i økologisk vinterhvede, hvor kvælstofforsyningen ofte ikke er høj nok.

Men dyrkningen af vårhvede er blevet presset af bygfluen, som de senere år har givet store problemer i markerne.

”Bygfluens larver ødelægger strækningen i vårhveden, og vi kan se udbyttetab på op til 30 pct.,” forklarer Lars Egelund Olsen.

Derfor har Innovationscenter for Økologisk Landbrug igangsat forsøg, hvor både sorter og såtidspunkter bliver testet i små parceller.

Strækningen af planten er angrebet af bygfluer. Foto: Uffe Bregendahl

Tidlig såning giver markant færre angreb

De første resultater peger især på betydningen af såtidspunktet.

”Vi kunne sidste år se markant lavere angreb af bygfluer, hvis vårhveden blev sået meget tidligt – helst allerede først i marts,” siger Lars Egelund Olsen.

Når såningen bliver udsat til omkring 1. april, stiger angrebene markant.

Ifølge Lars Egelund Olsen handler det sandsynligvis om samspillet mellem plantens udvikling og bygfluens flyvning om foråret.

”Hvis vårhveden er kommet forbi det vækststadie, hvor den er attraktiv for bygfluen, når fluen begynder at flyve, så angriber den i langt mindre grad,” forklarer han.

Forsøgene viser derfor, at tidlig etablering kan være en praktisk og effektiv metode til at reducere skaderne i økologisk vårhvede.

Økologiske landmænd, planterådgivere og planteforædlere var på visit mellem parcellerne fra et omfattende forsøg lavet af konsulenter fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug. Foto: Uffe Bregendahl

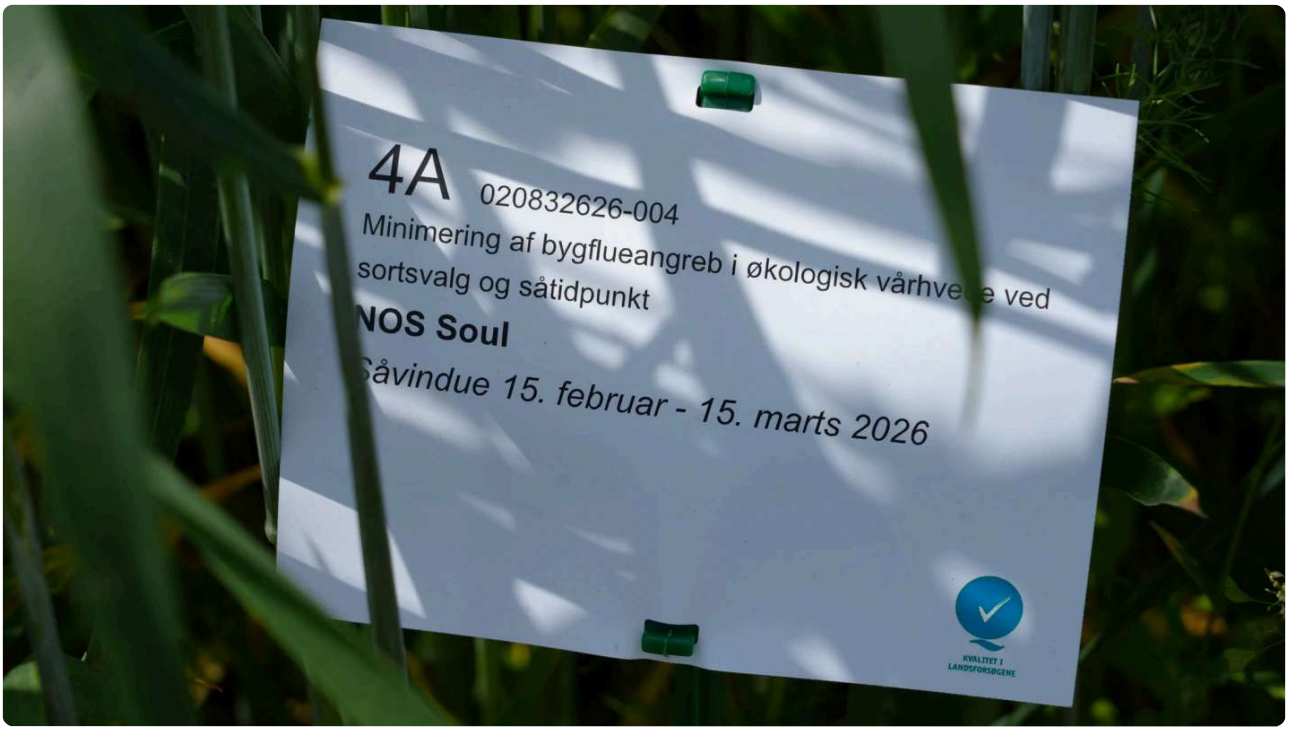
Sorterne spiller en mindre rolle

Forsøgene omfatter også forskellige vårhvedesorter fra blandt andet Norge, Sverige, Finland, Tyskland og England. Målet er at undersøge, om nogle sorter er mindre attraktive for bygfluen end andre.

Indtil videre er resultaterne dog mindre tydelige end ved såtidspunkterne.

”Der er måske nogle indikationer på sortsforskelle, men ikke noget, der er lige så markant som effekten af tidlig såning. Men vores svenske kollegaer har måske indikationer på, at der er forskel mellem sorter, som man også kan arbejde med,” siger Lars Egelund Olsen.

Han vurderer derfor, at fremtidens løsning sandsynligvis bliver en kombination af tidlig såning og robuste sorter.

Hver parcel i forsøget er udstyret med et skilt med forsøgsnavn, såtidspunkt og kornsort - her hvedesorten NOS Soul. Foto: Uffe Bregendahl

Stor efterspørgsel på økologisk hvedemel

Interessen for løsninger er stor, fordi efterspørgslen på økologisk hvedemel fortsat er høj.

”Hvis der er noget, markedet mangler, så er det god økologisk hvedemel,” siger Lars Egelund Olsen.

Netop derfor er vårhveden vigtig for mange økologiske planteavlere. Forsøgene i Sønderjylland skal være med til at finde dyrkningsmetoder, der kan sikre både udbytte og kvalitet i fremtidens økologiske brødhvede.

Under markvandringen i Sønderjylland blev der også fremlagt resultater fra forsøg med bl.a. havre og byg. Her især med fokus på forskellige sorter der egner til hhv. foder, maltbyg eller fødevarer.

Artiklen er skrevet i projektet "ØKOKORN – Kvalitet i økologisk korndyrkning med målrettet sortsmateriale" med støtte fra Fonden for Økologisk Landbrug.